

Brouwersplein 16 - 17

Patrimonium

Het Brouwersplein ligt in het midden van de Haarlemse Leidsebuurt. Deze buurt is ontstaan in 1880 zoals staat vermeld op een gedenksteen tussen de huizen Leidse-vaart 120 en 122 (staat onder een tafeltje, bijna op straatniveau).

De toename van de werkgelegenheid in de tweede helft van de 19de eeuw leidde tot een grote toename van de bevolking en daarmee tot een enorm tekort aan woningen. In die tijd woonden de meeste arbeiders in de oude binnenstad.

De gemeente zag wel dat de laagbetaalde werknemers soms in zeer kommervolle omstandigheden woonden, maar deed daar weinig of niets aan. Het particulier initiatief stond bij de bestuurders voorop, maar aannemers bouwden in die periode liever voor de degenen die het goed betalen konden. In 1870 was de behoefte aan goede en vooral goedkope woningen zo groot dat de gemeente haar standpunt moest verlaten. Coöperatieve bouw-

verenigingen namen het voortouw om arbeiderswoningen voor leden te bouwen. In 1880 besloot de gemeente tot stadsuitbreiding aan de westzijde van de stad, de Leidsebuurt.

Toen de woningwet in 1901 tot stand kwam kreeg de gemeente aanzienlijk meer mogelijkheden om regels te stellen. Zo werd bepaald dat de straatjes niet meer twee tot drie meter breed mochten zijn, maar minstens tien meter. Ook werd vastgelegd dat iedere werkman een nette woning moest krijgen aan een ruime straat met een tuintje achter zijn huis.

Vaak werden in die periode nieuwe woningen gebouwd door coöperatieve bouwverenigingen. Kapitaalverschaffers waren vaak bemiddelde burgers. Het doel was om de werkman een goed huis te geven met als naastliggend motief dat er dan minder reden zou zijn om na het werk naar de kroeg te gaan. De bedoeling was dat de woning uiteindelijk eigendom van de bewoner zou worden. Daarvoor betaalde hij wekelijks een klein bedrag.

Woningstichting Patrimonium, op christelijke grondslag, opgericht in 1918, bouwde hier aan en rond het Brouwersplein in 1920 woningen die bestemd waren voor de verhuur. Het was niet de bedoeling dat de huizen eigendom van de bewoners zouden worden. De woningen zijn in grote blokken gebouwd en zijn door hun vormherhalingen weliswaar een beetje saai. Toch geven zij hierdoor juist rust aan het rommelige straatbeeld en ook structuur aan de wijk. Als dat de bedoeling is geweest, is dat goed gelukt.

Des te fraaier is het dat er ter hoogte van de eerste verdieping een naamsteen is opgenomen van de "Woningstichting Patrimonium". Boven en onder de tekst is een mooie bloemenrand gebeiteld.

Voor de deur is het Brouwersplein, dat de grootte heeft van een huizenblok. Het is een ontmoetingsplaats voor jong en oud. De speeltuin is daarvan een belangrijk onderdeel.

Bron: Archiefbestand Stichting Geveltekens Vereniging Haarlem.